
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Molina Rubiralta, Pol; Rico Camps, Guillem, dir. Desafecció política i desmobilització electoral a Manresa 2015-2023. 2024. (Grau en Ciència Política i Gestió Pública i Grau en Sociologia)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300867>

under the terms of the license

Desafecció política i desmobilització electoral a Manresa (2015-2023)

Autor: Pol Molina Rubiralta
Tutoritzat per: Guillem Rico Camps
17 de maig de 2024

ÍNDEX DE CONTINGUTS

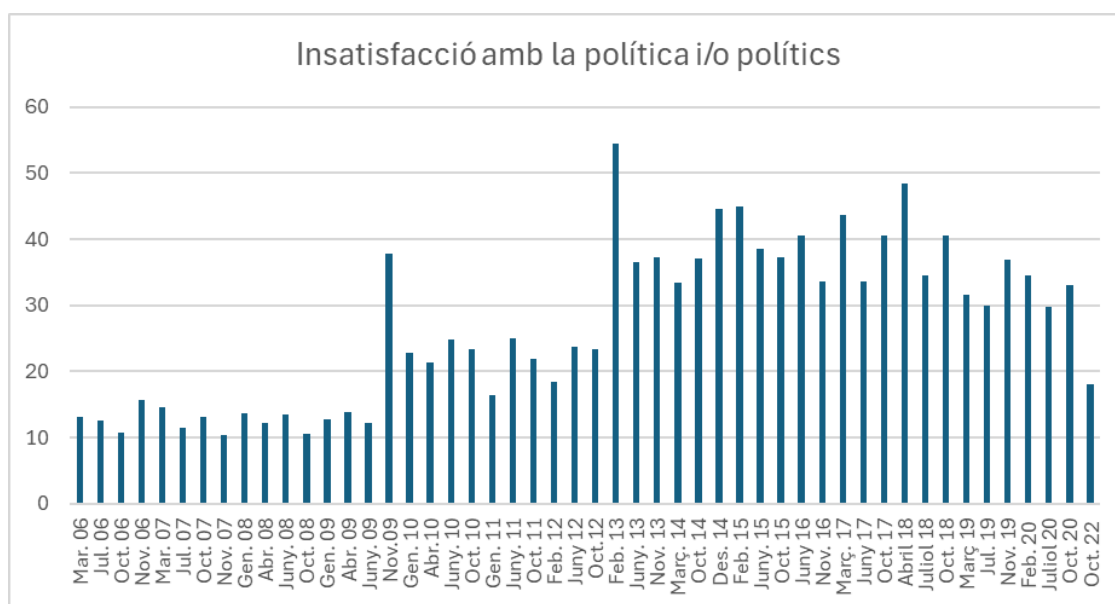
1. Introducció.....	3
2. Marc teòric.....	6
2.1. Participació política i abstenció.....	6
2.2. Característiques sociodemogràfiques i abstenció.....	8
2.3. Desafecció política i les entitats socials.....	10
3. Metodologia i operacionalització.....	12
3.1. Metodologia quantitativa: Mobilització i característiques sociodemogràfiques.....	12
3.2. Metodologia qualitativa: Anàlisi de la desafecció política i mobilització electoral....	13
4. Resultats.....	15
4.1. Desmobilització electoral en funció de les característiques sociodemogràfiques.....	15
4.2. Funció mobilitzadora i efectes de la desafecció política a les entitats veïnals.....	24
5. Conclusions.....	37
5.1. Quin és el perfil sociodemogràfic de l'abstencionista a la ciutat de Manresa entre l'any 2015 - 2023?.....	37
5.2. Quin és el paper de les entitats socials a Manresa en la mobilització política a Manresa? I quins efectes té la desafecció política sobre elles i quines percepcions tenen del fenomen?.....	38
6. Bibliografia.....	40
7. Annexos.....	43
Gràfic 1:.....	43
Gràfic 2:.....	43
Gràfic 3:.....	44
Gràfic 4:.....	45
Gràfic 5:.....	45
Gràfic 6:.....	46
Gràfic 7:.....	47
Gràfic 8:.....	47

1. Introducció

En els últims anys la crisi de la democràcia representativa és una preocupació que tant des de l'opinió pública com l'acadèmia està a l'ordre del dia. (Anduiza & Bosch, 2004). El concepte més utilitzat per descriure la distància que la gent experimenta amb la política és la desafecció política. Aquest fenomen té dues dimensions: el comportament i les opinions. La ciutadania pot adoptar comportaments polítics, com l'abstenció, i alhora emetre valoracions sobre la seva insatisfacció amb la política o els seus actors (Vallès, 2008).

A Catalunya, el Centre d'Estudis d'Opinió en el seu baròmetre d'opinió pública recull els principals problemes de Catalunya. Dins d'aquests problemes apareix la insatisfacció amb la política i els polítics. Podem observar com des del 2006 fins al 2022 hi ha pujades i baixades, però veiem com en termes generals a partir del 2009 s'experimenta una pujada del percentatge de persones que consideren la insatisfacció amb la política i els polítics el principal problema de Catalunya. (Gràfic 1)

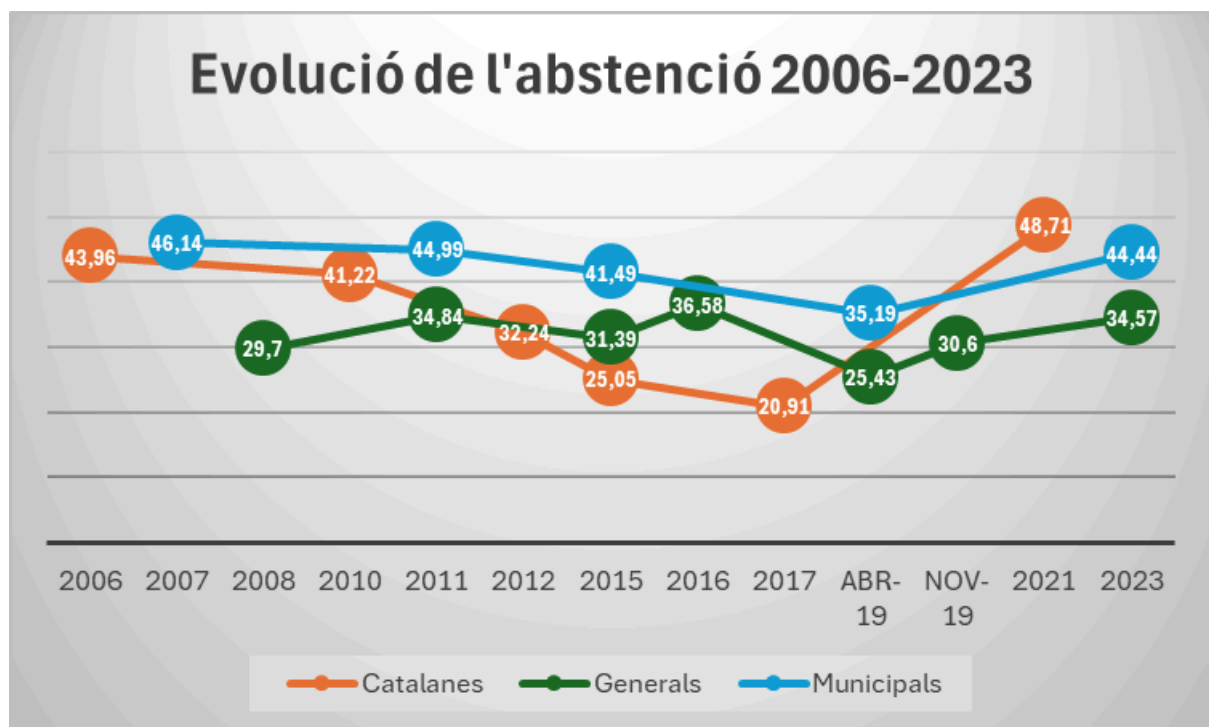
Gràfic 1: Evolució de la insatisfacció amb la política i/o polítics com un dels principals problemes de Catalunya

Elaboració pròpia amb dades extretes del CEO (2022)

Aquest context de l'opinió pública té com a conseqüència un augment de l'abstenció. (Vallès, 2008) Si ens fixem des de l'any 2006, a Catalunya s'han experimentat graus d'abstenció molt diversos. Si ens fixem en les eleccions Catalanes, s'experimenta una davallada de l'abstenció força important des del 2010 fins al 2017, un període on les eleccions Catalanes del 2015 i 2017 van registrar menys abstenció les generals del 2015, 2016 i de l'abril del 2019. Aquest fet és extraordinari, ja que va ser el primer cop des de la transició que les autonòmiques registraven més participació que les generals a Catalunya (Generalitat de Catalunya, 2023). A les generals podem observar que hi ha una abstenció que varia entre el 25 i el 35%. Pel que fa a les eleccions municipals són les que tenen més abstenció i aquesta varia menys. (Gràfic 2)

Gràfic 2: Evolució de l'abstenció del 2006 al 2023 a Manresa segons convocatòria electoral celebrada

Font: Elaboració pròpia amb dades (Generalitat de Catalunya, 2023)

Aquest panorama ens resulta interessant, ja que del 2015 al 2023 és un període que on hi ha moments d'alta mobilització com són les Catalanes del 2015, les Catalanes del 2017 i les generals de l'abril del 2019. Però també moments d'una abstenció alta com són les Catalanes del 2021, les generals del 2023 i les municipals del 2023.

El cas de Manresa ens resulta interessant per diverses raons. En primer lloc, pel fet que és una ciutat de més de 10.000 habitants i segons exposa Vallès (2008), a partir dels 10.000 habitants l'abstenció augmenta progressivament, a excepció de Barcelona. En segon lloc, perquè va ser la ciutat d'entre les 20 primeres més poblades amb més percentatge de vot independentista a les eleccions del 2017 amb un 62,49%. Resulta interessant analitzar l'evolució tant de la mobilització com desafecció d'un municipi marcadament independentista durant el punt de participació política més àlgid del procés independentista fins a l'actualitat on segons les dades disponibles sabem que als municipis independentistes la participació ha baixat. (Tugas, 2024) Finalment, també, l'hem escollit fruit del debat i preocupació recent a causa l'abstenció del 52% registrada a les darreres eleccions municipals. (Ajuntament de Manresa, 2023)

El nostre treball gira entorn dues preguntes, una pel que fa a l'abstenció i la seva relació amb les característiques sociodemogràfiques de la població i un altre en un marc més ampli que tracta el fenomen de la desafecció política.

- Quin és el perfil sociodemogràfic de l'abstencionista a la ciutat de Manresa entre l'any 2015 - 2023?
- Quin és el paper de les entitats socials a Manresa en la mobilització política a Manresa? I quins efectes té la desafecció política sobre elles?

Als apartats 2.2 i 2.3 detallarem les pertinents justificacions teòriques de cadascuna de les preguntes que ens plantegem en aquesta recerca.

2. Marc teòric

2.1. Participació política i abstenció

La participació política és fonamental per comprendre el funcionament d'un sistema democràtic, ja que és el principi del poder de decisió dels ciutadans i ciutadanes. La participació potser entesa des de diferents perspectives. D'una banda, trobem com la teoria elitista dona sobretot importància al vot, perquè és el màxim exponent de participació (Schumpeter, 2010). I, d'una altra banda, trobem la teoria participativa, que confia que la participació política a les democràcies no s'ha de limitar al vot. (Pateman, 2013) L'abstenció potser una amenaça per a la democràcia de la teoria elitista i per la de la teoria participativa no necessàriament suposa un problema greu, pel fet que el sistema no només se sustenta pel vot.

Per entendre els factors que incideixen sobre la participació política, trobem que en la literatura hi ha diversos models, nosaltres agafarem com a referència la tipologia de models desenvolupada per Anduiza & Bosch (2004). D'una banda, tenim els models que expliquen la participació per factors socioeconòmics, en el nivell micro trobaríem els que utilitzen els recursos individuals i característiques socioeconòmiques, en el meso el que utilitza els recursos de grup i en el nivell macro la teoria de la modernització. D'una altra banda, els models que expliquen la participació per factors polítics, en el nivell micro trobem els que parteixen de les actituds polítiques per explicar el vot, els que estudien la mobilització i per últim els que estudien l'estructura institucional i el context polític.

Entenent el ventall que existeix per entendre la participació política, procedirem a analitzar els diferents estudis que han analitzat l'abstenció des del nivell microsocial a la macro social.

En primer lloc, en el nivell micro trobem estudis que ens expliquen l'abstenció tant pels recursos econòmics com per les actituds polítiques. Per una banda, Vallès (2008) conclou com més edat, major nivell d'instrucció, més religiositat, una relació

estable de parella, filiació de pare i mare nascuts a Catalunya, persones actives i ocupades en el mercat de treball, l'ús del català a la vida quotidiana i residir en municipis de menys de 10.000 habitants. D'una altra banda, pel que fa a les actituds polítiques trobem estudis que examinen les raons que porten a abstenir-se als individus. En aquesta línia Ruiz (2010) explica com els ciutadans desafectes prenen la decisió d'abstenir-se com un càstig a una candidatura que era votada per l'elector, però com que no han complert les seves expectatives i no vol ser còmplice pren aquesta decisió.

En segon lloc, al nivell meso Font (1992) afirma que l'associacionisme té una influència en l'augment de la participació electoral, sobretot en les persones migrades que veuen com aquesta major integració social acaba desembocant en una major integració en la vida política fomentant fins i tot el vot en eleccions de "segon ordre" com podrien ser les municipals. A més també afirma que hi ha un factor polític que és "a existència de sòlides organitzacions de classe, de tipus polític o sindical, que exerceixin una funció mobilitzadora".

En últim lloc, pel que fa al nivell macro veiem com l'abstenció a Espanya potser influïda per factors socioeconòmics com ha estat el fenomen de la globalització econòmica que ha comportat una pèrdua d'influència dels actors polítics estatals (Vallès, 2008). Pel que fa al context polític, Tanno (2021) observa que l'abstenció potser influïda per l'evolució de vot cap a partits polítics, sobretot en el cas del PP que comprova que l'augment de l'abstenció els hi beneficia en percentatge de vot. Així doncs, veiem com segons el moment polític l'abstenció beneficia a uns partits polítics o els perjudica.

2.2. Característiques sociodemogràfiques i abstenció

D'acord amb les teories sobre els recursos individuals que hem mencionat anteriorment, la posició social està vinculada amb la participació electoral, tal com Anduiza & Bosch (2004) observen les persones amb un estatus social elevat tendeixen a votar més, principalment per tres raons: disposen de més recursos personals, mostren un interès, identificació o afinitat més pronunciat envers la política o les institucions, i estan més susceptibles a ser mobilitzades per estímuls externs. A continuació, presentem les diferents característiques sociodemogràfiques com són l'edat, els estudis, els ingressos, el lloc de residència i la justificació teòrica que proporcionen els autors de cada variable i el com influeix a la participació.

Pel que fa a l'edat, els autors argumenten que a mesura que les persones creixen, adquireixen més experiència, la qual es tradueix en una familiaritat amb la política, un coneixement més profund del procés electoral, unes habilitats polítiques més desenvolupades i una integració social més gran. Així mateix, tendeixen a establir més vincles amb partits polítics i ideologies específiques.

En relació amb els estudis, expliquen que com més estudis tenen les persones, major és la seva preparació per entendre conceptes abstractes i complexos, i per tant tenen més facilitat per seguir, participar i parlar sobre política. Això pot augmentar l'interès per la política i la participació electoral.

Pel que fa als ingressos, ens presenten diversos factors que incideixen en la participació de les persones amb major nivell d'ingressos. En primer lloc, aquestes persones tenen més temps i energia per participar activament en política i per anar a votar. En segon lloc, es juguen menys a l'hora d'anar a votar. Finalment, també es relaciona el fet que tenen un entorn social i professional que afavoreix la participació electoral.

Pel que fa al lloc de residència, influeix en el nivell d'integració social, és a dir, que com més contactes personals tingui una persona i més arrelament amb el territori, més probable serà que participi en la política.

En el cas de Catalunya, observem que segons Liñeira & Vallès (2014) “tenir població més jove, amb major concentració d'habitants nascuts fora del municipi i amb nivells de desocupació més alts, no sols afavoreix una alta abstenció —com assenyala la literatura sobre abstenció electoral—, sinó també una major desmobilització en convocatòries menys estimulants com són les eleccions autonòmiques.” Així doncs, havent explorat la justificació teòrica de la influència de les característiques sociodemogràfiques sobre l'abstenció i les particularitats que té el territori català com és l'abstenció diferencial, ens plantejem les següents dues hipòtesis:

1. Les seccions de Manresa amb major desmobilització són aquelles que concentren més població jove, amb menys ingressos, amb més atur, menor nivell d'estudis i amb major concentració de persones nascudes fora de Catalunya
2. A Manresa hi ha una abstenció diferencial en convocatòries com les Catalanes o municipals a les seccions que concentren més població jove, amb menys ingressos, amb més atur, amb menor nivell d'estudis i amb major concentració de persones nascudes fora de Catalunya.

2.3. Desafecció política i les entitats socials

Segons Norris (1999) la desafecció política té diverses dimensions: sentiment de pertinença a la comunitat política nacional, suport als principis i valors democràtics, valoració del rendiment del sistema democràtic, valoració de les institucions del sistema i la valoració dels actors polítics. L'autora conclou que la insatisfacció és estructural de les democràcies i s'orienta en el funcionament de les institucions del sistema i la valoració dels actors polítics. En l'actualitat, arreu d'Europa s'observa aquesta desconfiança que assenyalava Norris (1999), segons dades de la Comissió Europea (2023) el 63% dels Europeus desconfia del seu govern i un 75% dels partits polítics. Segons Megías & Moreno (2022), la desafecció política està íntimament relacionada amb la percepció de les institucions i actors polítics. Contràriament a les creences anteriors que afirmaven que la desafecció era un fenomen estructural, s'ha constatat que en la majoria dels països europeus, durant els moments més durs de les crisis econòmiques, hi ha hagut un notable increment en aquesta desafecció. Això posa en qüestió la idea prèvia que aquesta desafecció era inherent i constant en la societat. Així doncs, la desafecció política a Espanya té un caràcter conjuntural, és a dir ve determinada pel context. Particularment a Catalunya, juntament amb el País Basc, les institucions públiques sovint reben una valoració negativa (Palacios, 2016). Vallès (2008) identifica diversos factors que caracteritzen la desafecció política a Catalunya:

- una participació electoral relativament baixa
- un increment del vot en blanc i nul
- una escassa afiliació als partits polítics i als sindicats tradicionals
- l'aparició de noves propostes polítiques que es presenten com a alternatives als partits convencionals
- la formació de plataformes locals o nous partits
- la disminució de la participació en xarxes associatives com les associacions de veïns o les AFES
- una tendència a la creació de plataformes reivindicatives en l'àmbit territorial o sectorial, ja sigui de manera independent dels partits establerts o en oposició a ells.

Aquesta disminució de la participació en xarxes associatives com a característica de la desafecció és l'eix pel qual hem decidit estudiar la desafecció política a Manresa a partir d'entitats socials. Aquesta contrasta, amb la funció mobilitzadora d'aquestes entitats de la qual parlàvem a l'apartat 2.1 (Font,1992). Per aquesta raó analitzarem tant la seva funció mobilitzadora com els efectes de la desafecció política sobre aquestes.

3. Metodologia i operacionalització

En el nostre treball utilitzarem combinarem la metodologia quantitativa i la qualitativa. En el cas de l'anàlisi quantitativa ens servirà per respondre a les nostres dues hipòtesis sobre la relació de la desmobilització electoral i les característiques sociodemogràfiques i la qualitativa ens servirà per comprendre la funció mobilitzadora de les entitats socials i els efectes que té la desafecció en elles.

3.1. Metodologia quantitativa: Mobilització i característiques sociodemogràfiques.

Per abordar aquesta qüestió, hem dut a terme una anàlisi de regressió lineal simple utilitzant el programa R. La nostra variable dependent és la desmobilització i la variable independent són les característiques sociodemogràfiques. La nostra unitat d'anàlisi són les 52 seccions censals de Manresa, ja que és el nivell d'agregació més reduït possible. Seguidament, explicarem d'on hem extret les dades i com hem mesurat cadascuna de les nostres variables.

En primer lloc, la variable de la desmobilització l'hem obtingut mitjançant les dades d'abstenció i el nombre de persones al cens de cada secció de la Generalitat de Catalunya (2023), amb aquestes dues dades hem calculat la diferència percentual d'abstenció entre unes eleccions i les anteriors del mateix tipus. Hem fet aquest càlcul a partir de les següents eleccions: les catalanes del 2015 fins al 2021, les municipals del 2015 i les del 2019, les generals del 2015 fins al 2023.

En segon lloc, per les característiques sociodemogràfiques hem utilitzat el percentatge de renda mitjana, de persones joves, d'aturats, de persones nascudes fora de la comunitat autònoma, de persones amb estudis superiors de cada secció. El percentatge de renda mitjana s'ha obtingut a partir de l'Atles de Distribució de la Renda dels Habitatges (INE 2021a), calculant la suma total de totes les rendes mitjanes de cada secció i dividint-la pel nombre total de seccions per obtenir el percentatge de renda mitjana. El percentatge de persones joves, d'aturats, de

persones nascudes fora de la comunitat autònoma i el percentatge de persones amb estudis superiors s'han extret del Cens d'Habitatges i Població (INE 2021b). El percentatge de persones joves ha estat calculat a partir de crear una franja del nombre de persones de 20 a 29 anys i dividir-la entre el total de persones de la secció. El percentatge de persones aturades, de persones amb estudis superiors i persones nascudes fora de la comunitat autònoma no ens ha calgut crear noves variables, només dividir les ja existents entre el nombre total de persones de la secció.

3.2. Metodologia qualitativa: Anàlisi de la desafecció política i mobilització electoral

Pel que fa a l'anàlisi qualitativa, hem dut a terme entrevistes semiestructurades a 3 presidents/tes de tres Associacions de veïns i una entrevista a un membre d'Òmnium Bages-Moianès. Les raons d'escollir Associacions de veïns és degut a la diversitat que hi ha dins d'aquestes i també la varietat de problemes que hi ha als barris. A més a més, entrevistar presidents/tes d'Associacions de veïns de diferents zones de Manresa ens serveix per a conèixer si hi ha diferències entre la percepció de la realitat que tenen en un barri o un altre de la mateixa ciutat. Les raons d'escollir Òmnium és que ha estat una entitat històricament lligada a la cultura i llengua catalana, que amb el procés va prendre partit amb figures com Jordi Cuixart. Les persones entrevistades són 3 homes i una dona. Així doncs, hem de ser conscients que la nostra mostra no és paritària. A més a més, les persones entrevistades tenen més de cinquanta anys, havent-hi 3 que ja estan jubilades. Per referir-nos a les associacions i mantenir l'anonimat les denominarem a cadascuna amb aquests tres apel·latius diferenciats: associació de veïns 1, associació de veïns 2 i associació de veïns 3.

El guió d'entrevista està compost per 4 blocs. El primer gira entorn de la participació en les entitats i la mobilització on preguntem informació bàsica per entendre el funcionament, objectius i participació de les entitats. El segon gira entorn el paper de

les entitats en la participació política i mobilització electoral. En aquest preguntem a les entitats sobre quines estratègies de mobilització duen a terme i la relació amb els processos electorals i els partits polítics. El tercer entorn de les percepcions sobre la desafecció política, en aquest bloc ens enfoquem sobretot en com valoren els polítics i les institucions. L'últim bloc gira entorn les conseqüències que té la desafecció política, preguntant-los si creien que els hi pot afectar i quines conseqüències podria tenir cap al conjunt de la societat.

4. Resultats

4.1. Desmobilització electoral en funció de les característiques sociodemogràfiques

Per dur a terme l'anàlisi de les nostres dues hipòtesis, hem elaborat una taula amb els coeficients de regressió lineal simple de la influència de les variables sociodemogràfiques sobre la desmobilització electoral. A continuació, analitzarem les relacions significatives que es compleixen en les eleccions analitzades, començant per les que s'apropen més a la nostra primera hipòtesi:

H1: Les seccions de Manresa amb major desmobilització són aquells que concentren més població jove, amb menys ingressos, amb més atur, menor nivell d'estudis i major concentració de persones nascudes fora de Catalunya

En acabar l'anàlisi de totes les eleccions i la influència de les variables, descartarem o confirmarem les nostres dues hipòtesis.

Taula 1: Coeficients de regressió de la desmobilització en funció de les característiques sociodemogràfiques

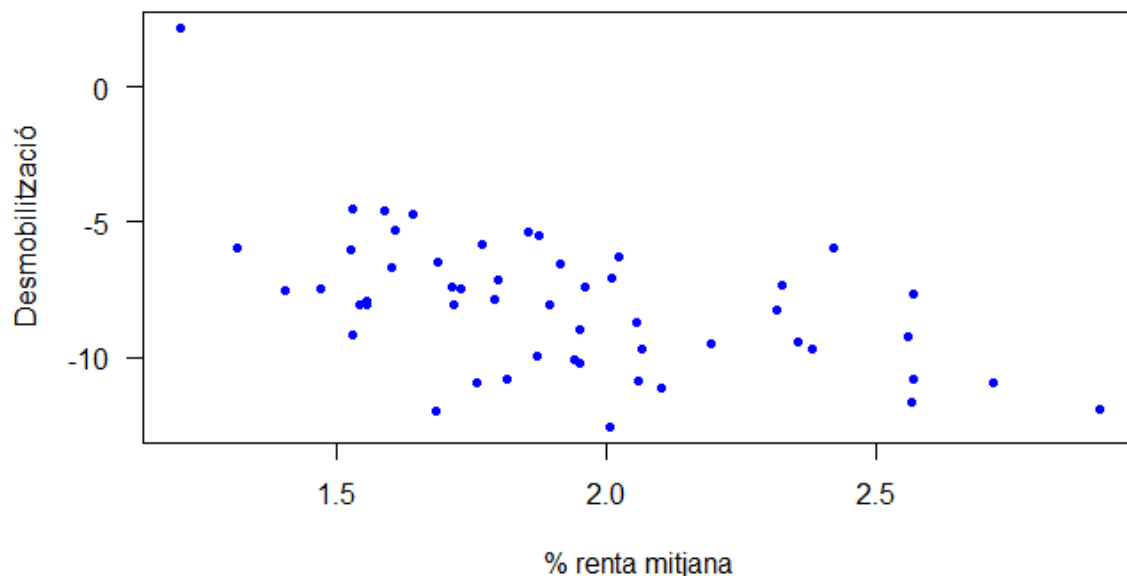
	% Persones Joves (20-29)	% Renda mitjana	% Aturats	% Persones amb estudis superiors	% Nascudes fora de la comunitat autònoma
Catalanes 2017	0.098	1.636*	-0.081	0.075*	-0.104*
Catalanes 2021	-1.077*	-2.533	-0.127	-0.298***	0.707***
Municipals 2019	0.014	-3.614***	0.252***	-0.181***	0.195**
Generals 2016	-0.159	-0.676	-0.004	-0.068*	0.140**
Generals 2019 (Abril)	0.063	-2.352 **	0.165**	-0.119**	0.105
Generals 2019 (Novembre)	-0.076	-0.953	0.022	-0.054	0.068
Generals 2023	0.155	2.010**	-0.121*	0.121**	-0.169**

Llegenda: * = $p < 0.05$ **= $p < 0.01$ ***= $p < 0.001$

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021; INE 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

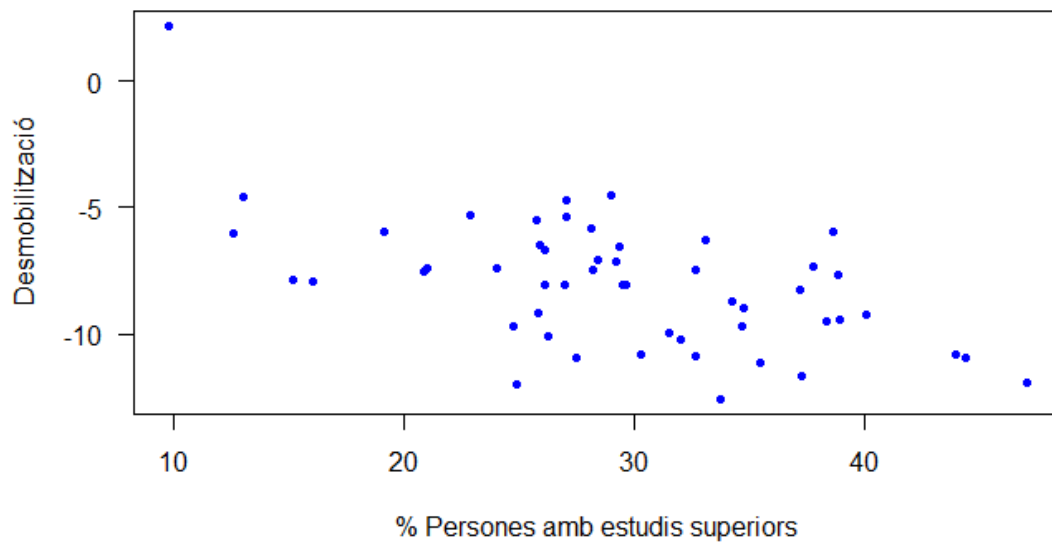
En primer lloc, trobem les eleccions municipals del 2019, on es pot observar com la nostra hipòtesi es confirma en quasi totes les variables, a excepció de l'edat. És a dir les seccions amb menys renda (Gràfic 4), menor nivell educatiu (Gràfic 5), aturades (Gràfic 6) i nascudes fora de la comunitat autònoma (Gràfic 7) tendeixen a desmobilitzar-se.

Gràfic 4: Desmobilització en funció del percentatge de renda mitjana a les seccions de Manresa a les eleccions municipals del 2019

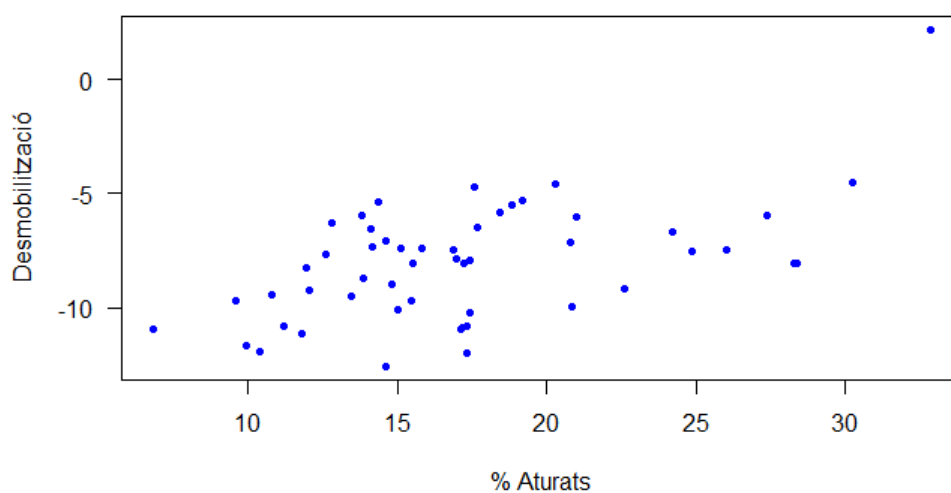
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021a ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 5: Desmobilització en funció del percentatge de persones amb estudis superiors a les seccions de Manresa a les eleccions municipals del 2019

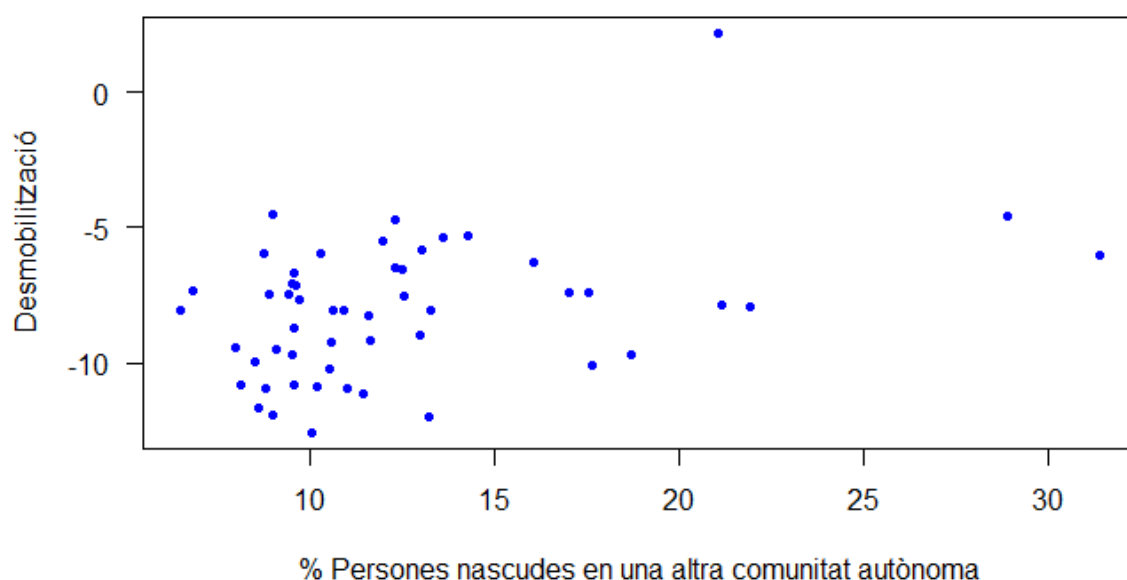
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 6: Desmobilització en funció del percentatge de persones aturades a les seccions de Manresa a les eleccions municipals del 2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 7: Desmobilització en funció del percentatge de persones nascudes en una altra comunitat autònoma a les seccions de Manresa a les eleccions municipals del 2019

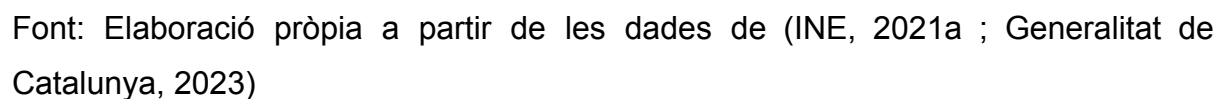

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

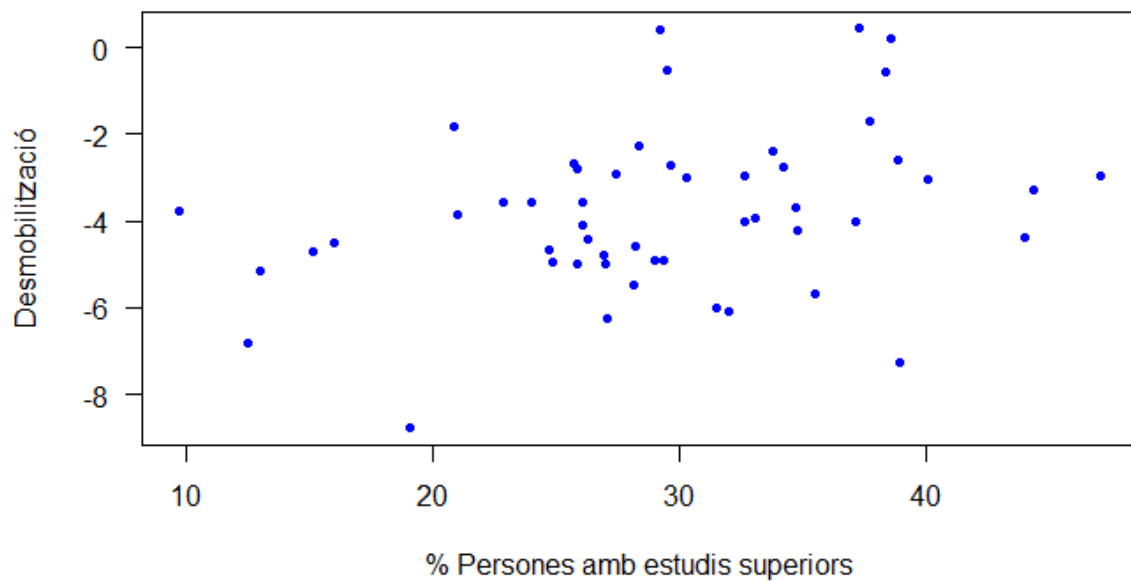
En segon lloc, en les generals d'abril del 2019, s'observa una tendència a la desmobilització entre 3 de les variables que afirmàvem a la hipòtesi que eren factors desmobilitzadors, és a dir les seccions amb menys renda (Gràfic 1: Annexos), els aturats (Gràfic 2: Annexos) i aquelles amb menys estudis (Gràfic 3: Annexos).

En tercer i quart lloc, trobem les Catalanes del 2021 i les generals del 2016 on les seccions amb menys estudis i major proporció de persones de fora de la comunitat autònoma es desmobilitzen en un grau més alt. Cal mencionar la particularitat que a les Catalanes del 2021 les persones joves tendeixen a mobilitzar-se més. (Gràfic 4: Annexos).

Gràfic 8: Desmobilització en funció del percentatge de renda mitjana a les seccions de Manresa a les eleccions Catalanes del 2017

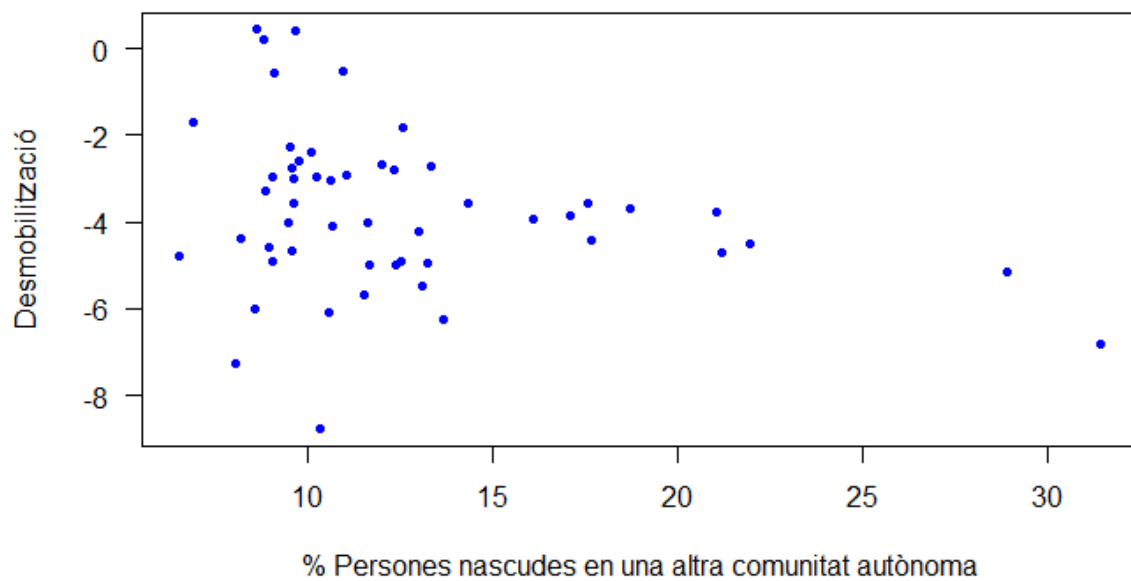

20

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 10: Desmobilització en funció del percentatge de persones nascudes en una altra comunitat autònoma a les seccions de Manresa a les eleccions Catalanes del 2017

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Per acabar, podem arribar a les següents conclusions en relació amb les hipòtesis plantejades:

H1: Les seccions Manresa amb major desmobilització electoral són aquelles que concentren més població jove, amb menys ingressos, amb més atur, menor nivell d'estudis i major concentració de persones nascudes fora de Catalunya.

Aquesta hipòtesi queda descartada perquè no tenim relacions significatives en cap elecció pel que respecta l'edat, però les altres variables tampoc segueixen una tendència homogènia. Tanmateix, és interessant observar que com s'observa a la nostra anàlisi les eleccions que més s'apropen són les dues celebrades l'any 2019. A les municipals es compleixen totes les variables a excepció de l'edat. I les altres són a les generals de l'abril del 2019 que a excepció de l'edat i les persones nascudes fora de la comunitat autònoma, les altres variables sí que es confirmen. En grau més baix, tant a les generals del 2016 com les catalanes del 2021 es compleixen dues de les cinc característiques, seccions amb menys estudis i major proporció de persones fora de la comunitat autònoma.

Com hem vist, les Catalanes del 2017 i les Generals del 2023 contradiuen la nostra hipòtesi. Trobant com les Generals segueixen una tendència a la inversa respecte a les municipals del 2019 on totes les característiques a excepció de l'edat es desmobilitzaven, en aquest cas es mobilitzen. A les Catalanes succeeix el mateix a excepció dels aturats.

H2: A Manresa hi ha una abstenció diferencial en convocatòries com les autonòmiques o municipals a les seccions que concentren més població jove, amb menys ingressos, amb més atur, menor nivell d'estudis i major concentració de persones nascudes fora de Catalunya.

La hipòtesi queda descartada a causa del fet que no hem trobat relacions significatives pel que fa a les persones joves. Encara que les eleccions municipals són les que concentren el nombre més gran de relacions significatives en totes les variables a excepció de l'edat, no podem afirmar que hi hagi un patró respecte a les generals o les autonòmiques. Com hem observat tant a les Generals del 2016 com a les Catalanes del 2021 s'observa la

desmobilització de persones amb menys estudis i nascudes fora de la comunitat autònoma. A més a més, pel que fa a les Catalanes del 2017 i les Generals veiem que totes dues presenten mobilització semblant de les persones que s'afirma a la hipòtesi que s'abstenen de manera diferencial.

4.2. Funció mobilitzadora i efectes de la desafecció política a les entitats veïnals

La nostra anàlisi qualitativa se centra com hem explicat prèviament en veure quina és la funció mobilitzadora de les entitats i els efectes de la desafecció política.

Primerament, examinem els objectius de les organitzacions, la participació existent en aquestes organitzacions, els mecanismes de mobilització utilitzats i la relació amb la política. El fi és saber de quina manera funcionen les entitats, si hi ha una mancança de participació com a característica de la desafecció política i quin és el seu paper en la participació política de la ciutat.

Segonament, explorem la percepció i valoracions sobre la desafecció política com les valoracions que tenen dels polítics i les institucions. Així doncs, podem saber quina és la percepció i relació que tenen amb aquest concepte de desafecció política.

Al llarg de l'anàlisi, dividirem cada apartat en dues parts, en una analitzarem el que ens han expressat les Associacions de veïns i en un altre el que ens ha expressat Òmnium Bages-Moianes. En el cas de la desafecció política trobem que hi ha major presència de les Associacions de veïns, per aquesta raó en algun apartat no apareix Òmnium.

Objectius de les organitzacions

Associacions de veïns:

Les associacions de veïns que hem entrevistat ens han expressat que tenen com a objectius millorar el barri, ajudar a les persones que hi viuen i fer d'intermediaris amb l'ajuntament.

- ❖ Associació de veïns 1 (AV 1): “per la millora del barri i la millora de les persones que hi viuen.”
- ❖ Associació de veïns 2 (AV 2): Perquè som útils, bueno perquè escoltem el veí i els hi proposem amb els polítics

- ❖ Associació de veïns 3 (AV 3): “Que ens deixéssim participar. Ja està almenys amb això, que ens deixéssim participar amb cada decisió que es prengui del barri”

Òmnium:

En el cas d'Òmnium, trobem diferències respecte a les AV perquè tenen uns objectius més generals enfocats en l'àmbit de Catalunya. El lema que ens destaquen que millor defineix els seus objectius és “Llengua, Cultura i País” (Òmnium). La seva acció segons afirmen es basa a protegir tant la llengua catalana, com fomentar la cohesió social fent per exemple “activitats de coneixement del país per gent adreçada especialment a comunitats de la comunitat magribina, de la comunitat sud-americana” (Òmnium), a més a més un altre objectiu els darrers anys ha estat la defensa de la independència de Catalunya.

Participació en les organitzacions i mobilització

Associacions de veïns:

Les diferents AV ens han manifestat que la seva activitat sobretot es concentra en la realització d'activitats lúdiques com potser ball, ioga, tallers de memòria per la gent gran, ping-pong... :

- ❖ AV 1: “Jo crec que són entre totes les activitats unes 200 persones setmanalment”
- ❖ AV 2: “Fem el dilluns a la tarda hi ha memòria per la gent gran. Venen unes 35 persones. Bueno, són normalment, sempre són 30-32. Perquè sempre fallen algunes.”
- ❖ AV 3: “Després es fan diferents activitats, que al cap del dia passaran per aquí entre 50 i 60 persones, més que menys.”

D'una altra banda, les tasques més organitzatives com pot ser la presència de la junta preocupen per la falta de persones interessades a implicar-se: “problema que el tenim totes les entitats, és a dir, costa trobar gent perquè es vulgui implicar a les juntes.” (AV 1) ; “A la junta som 5 aquí i l'edat... l'edat el més jove soc jo que soc que és el qui ho porta tot” (AV 2) ; “No sé com explicar-ho, costa molt. No volen responsabilitats” (AV 2). Un exemple d'aquesta problemàtica és que totes les AV

que hem entrevistat els presidents/tes portaven molts anys: “Clar i ara en porto vint, vint com a president, pues clar jo ja portava. O sigui ja et dic vaig entrar al noranta-tres” (AV 1) ; “L’any 88 la vam activar. Jo no hi volia entrar de president, però m’hi van col·locar. (...) jo estic des de llavorens.” : “Perquè ja fa 15 anys que soc presidenta, ” (AV 3). D’aquests presidents, dos ens expressen que voldrien deixar-ho : “Tampoc vull estar molts anys més de president. I és una cosa que ens preocupa, però que encara no tenim estudiat com ho farem.” (AV1); “Jo de veritat que voldria tenir ganes de deixar-ho de fer, de tenir un relleu.” (AV 2).

A més a més, afirmen que hi ha una manca de persones joves implicades a les associacions de veïns: “hauran passat unes 60 persones a la junta. Això si tot gent gran, jo sempre he sigut molt més jove, val?” (AV 1) ; “la gent que formava part de les associacions també era una mica més joves que ara.” (AV 3). En el cas de l’AV 2, veiem com el president que porta des de l’any 1986 és la persona més jove: “l’edat... El més jove soc jo, que soc el qui ho porta tot” (AV 2).

Un altre col·lectiu del qual senten que no s’involucra és les persones nouvingudes: “Normalment són gent d’aquí. (...) però la majoria sí. Són d’aquí.” (AV 1) ; “Llavors quin problema hi ha tota aquesta immigració que actualment gent que venen de fora, aquests no col·laboren per res.” (Av 2)

Pel que respecta la mobilització que fan des de les AV, trobem que varies destaquen que les xarxes socials els ajuden a arribar a la gent amb més facilitat: “Ara ens comuniquem molt per xarxes, tenim Instagram, tenim Facebook. Llavors això ens ha ajudat molt.” (AV 1) ; “però ens hem posat bastant al dia de les coses que van sortint noves, com noves tecnologies, com diferents coses.” (AV 3). Arriben a afirmar que els ha apropat més a la gent jove : “com a mínim s’interessen per les activitats, gent més jove. “(AV 1). L’Associació que usa menys les xarxes ens destaca que un avenç per ells ha estat l’accés als correus dels socis de l’AV: “Que des de la pandèmia hem pogut aconseguir els correus dels socis i perquè clar, nosaltres lo que... No, no podíem fer és cada setmana o 15 dies enviar cartes.” (AV 2)

Òmnium

En l'àmbit organitzatiu, la junta d'Òmnium està conformada per 12 persones. Actualment, la seu de Manresa és la del Bages-Moianès perquè cada cop han anat eixamplant el territori: “És a dir, que es va crear la seu territorial, primer era de Manresa, després del Bages. Ara actualment són Bages-Moianès, les dues comarques.” (Òmnium).

Pel que fa a la participació en l'organització ens indicava que és important dur a terme activitats culturals. Amb relació al perfil de persones en aquesta junta ens parla d'un rejuveniment : “sobretot 2010 cap aquí hi ha hagut un rejuveniment i a la Junta hi ha de tot hi ha persones joves perquè és veritat que hi ha, m'incloc a mi mateix els jubilats tenim més possibilitats de dedicar a l'entitat (...) com a persones des de la trentena fins al sector més juvenil és més difícil d'arribar-hi però des dels 30 anys al 70” (Òmnium). Tanmateix, afirma que no tenen persones de menys de 30 anys. I d'altres perfils, ens indica que tenen contacte amb gent nouvinguda, però que costa que es facin socis per la quantitat econòmica: “nouvinguda passa per un procés de millorar la seva situació econòmica i per ser soci de l'entitat pagar uns diners que difícilment” (Òmnium)

L'acció d'Òmnium comença a escala nacional i llavors les juntes del territori les fan en l'àmbit comarcal: Òmnium Nacional, que dissenya una campanya (...) i nosaltres el que fem és fer-nos un nostre nivell comarcal. (Òmnium). Les campanyes que millor els han funcionat assenyalen que han estat : “han funcionat com més transversals han estat. Per exemple, Som Escola”. (Òmnium). També esmenten com les AV que les xarxes són quelcom amb el que treballen: “però les grans xarxes constantment hi estem treballant.(...) Nosaltres, durant el 2018, recordo que vam treballar molt amb el Telegram, entre altres coses perquè era un canal que semblava que no estava tan possiblement controlat per la policia. Però és que hem treballat, ho treballàvem tots, amb Twitter, o ara que se'n digui, X, amb Instagram, amb la nostra web, si penja totes les activitats. Potser no som un exemple d'entitat que treballa constantment amb totes les xarxes”. Especialment, com esmenta en el període de més mobilització com va ser 2017 van començar a utilitzar Telegram per protegir-se de la policia.

Relació amb la política:

Associacions de veïns

Les Associacions de veïns ens expressen distància amb la política: “però quan s'entra aquí, l'única política és la política veïnal. Vale? Tothom que sigui de partits, i tot això queda al marge i això ens ho respectem molt.” (AV 1) ; “però sí que hi ha algú que ha sigut un partit polític i també ha sigut membre d'alguna associació. Aquí no. Jo crec que no hauria de ser-ho, però...”(AV 3). En el cas d'un membre ens expressa que no vol saber de quin partit polític és la gent de la junta “no sé ni de quins partits són. És que no vull saber-ho, jo soc antipolític” (AV 2).

La seva relació amb els parits polítics es basa sobretot en les reunions que concreten quan aquests els ho demanen i sobretot s'accentua en període electoral. Les associacions no estableixen cap mena de vetos, ens expressen que es reuneixen amb qui els hi demani: “Nosaltres sí, per tots els sigui tothom que ens ho demana o rebem i els escoltem” (AV 1) ; “sigui el partit que sigui sempre s'ha escoltat, sempre han vingut aquí, si ens ho han demanat,” (AV 2); “No, no, no. Un partit polític que ens diu escolta, voldríem parlar amb vosaltres, a veure, i dir quin dia i quina hora ens va bé” (AV 3) . Només una AV ens presenta un interrogant si un partit, en aquest cas VOX, els hi demanés: “No, no, d'entrada, si ens ho demanes Vox... Però d'entrada tothom que ens ho demani pot venir...”. En període electoral ens diuen que com a màxim promouen el vot a títol individual: “Això sí, jo quan trobo pel carrer la gent dic votar i heu d'anar-hi, voteu el que vulgueu si voleu votar en blanc o nul, però no us tanqueu a casa com a mínim que surtin els vots per un o per l'altre” (AV 2) ; “Jo dic sempre a votar o sempre s'ha de votar? Encara que sigui en blanc o que sigui ficar-hi dintre un xoriço. És igual.” (AV 3)

La relació amb l'ajuntament ens expressen que sovint fan d'intermediaris, ja que els ciutadans es queixen a l'ajuntament els diuen que vagin a l'AV: “Tu vas a l'ajuntament i saps que els hi diuen a l'ajuntament. Aneu a l'associació de veïns i què fem nosaltres aquí?” (AV 2). Una associació de veïns nota que d'ençà que

l'ajuntament ha obert canals ara es viu menys aquesta situació: "l'ajuntament també ha obert molts canals de comunicació directa, entre la gent i l'ajuntament, llavors potser sí que amb això. Passa que aquí no rebem tantes queixes com rebien abans," (AV 1)

Òmnium

En el cas d'ÒMNIUM ens expressen que les persones que formen part de la seva organització són transversals i s'obren a col·laborar amb els partits polítics: "És a dir, que s'impliqui gent de totes les ideologies polítiques, evidentment de les que volen, perquè hi ha ideologies que ja sabem que difícilment compartiran l'objectiu d'habitar pel català i la cultura catalana.". Això no obstant, tenen com a límit de col·laboració l'extrema dreta : "Òmnium és lluitar contra l'extrema dreta sigui catalana o sigui anticatalana" (Òmnium). A excepció de l'extrema-dreta, ens expliquen que col·laboren amb els partits polítics que sigui en actes: "obrir el debat sempre hi estarem a punt organitzar actes per exemple conjuntament amb diferents partits polítics i per actes concrets serem sempre tindrem el nostre local a disposició".

Això sí, quan venen eleccions ens expressen que no permeten actes electorals "Nosaltres tampoc no entrem en el terreny polític. Precisament una norma de l'entitat és que quan hi ha període electoral no deixem per fer actes electorals, precisament per no entrar. ". Però el que sí que fan és promoure el vot i un missatge en contra l'extrema-dreta: "quan venen municipals, generals quan venen eleccions es fa una difusió contra l'extrema dreta per exemple feu alguna pedagogia de dir a la gent que voti que vagi a les urnes". (Òmnium). Com a excepció posen que l'any 2017 van donar suport a la coalició de Junts pel Sí : "a votar tal partit hauria de ser un cas com l'exemple que t'he posat de Junts pel Sí" (Òmnium).

A més a més, també estan oberts en col·laborar amb l'Ajuntament com ens esmenten: amb els premis Amat i Piniella que organitzen conjuntament amb aquest. O també mencionen que estan ben considerats per l'administració local: "Som una

entitat ben considerada, i per tant l'Ajuntament la té present, i sempre que demanem, abans de fer alguna cosa, algunes fins i tot les organitzem conjuntament amb l'Ajuntament.” (Òmnium)

Problemes a Manresa

Associacions de veïns:

Les associacions de veïns expressen com el principal problema de l'espai públic el manteniment: “Diguem-ne que és un barri, que problemes greus no els té (...) Però bueno, nosaltres amb lo que temes més així de reivindicacions el que demanem és més manteniment” (AV 1) ; “Si d'acord estem fent tot això, però el manteniment, no hi és aquest manteniment, el veí el vol aquest manteniment” (AV 2) ; “Sí, sí, perquè a Manresa estàvem molt plenes de necessitats. Ara, a Manresa, necessitats en té, però té més necessitat de manteniment.” (AV 3). En relació amb aquest problema, una associació es queixa de la neteja “Sí, hem anat a pitjor. Manresa està que fa fàstic. Ara diuen que és per falta d'aigua. Però fa fàstic fa molt temps.” (AV 3).

A més es queixen de la manca d'espais públics perquè se celebrin festes o la gent s'assegui: “Sí, bueno és quan són barris que no, no hi ha cap espai pensat per dir goita que aquí que puguin venir els avis a les tardes a seure i tal”, “I llavors també demanem una plaça (...) aquest barri ha crescut de manera que no té una plaça que no estigui que no hi hagi trànsit.” (AV 1); “tornem a fer les festes a la Plaça Mossèn Vidal. Que és aquí on hi ha l'església i a partir d'aquí clar permisos, tancar carrers, tancar amb... Molts problemes. ” (AV 2). L'espai públic afirmen que li falta aparcament: “tothom es queixa del tema del manteniment i del tema de l'aparcament” (AV1); “Clar no tenen suficient aparcament” (AV 2).

També trobem alguna que és queixa de l'incivisme: “Mira solucionar la part d'incivisme de la gent” (AV 2). La manca de seguretat també és una queixa que hem trobat en dues AV: “La inseguretat demanem el guardià de barri tan sols que anés passant ” (AV 2); “Però tenen por, por de sortir al carrer. Por de sortir al carrer perquè una estrebada de bolso o una estrebada d'una cadena o el que sigui que els faci caure a terra.” (AV 3).

Un altre protesta que ens hem trobat ha estat respecte gent nouvinguda, en un cas per obertura de botigues : “El que sí que ens trobem (...) molta gent de nouvinguda a posar botigues, i això sí que ens preocupa bastant.” (AV 3). En un altre AV afirmen que senten que no col·laboren amb el teixit associatiu del barri: “han tota aquesta immigració que actualment gent que venen de fora, aquests no col·laboren per res”(AV 2).

Sobre els problemes en general una AV afirma que el problema és que els problemes ja existents no es resolen: “No és que no hi hagi denous, no, però els entenc com que no els solucionem, doncs es repeteixen. ” (AV 3)

Òmnium

En el cas d'Òmnium els problemes expressats que veuen a Manresa i Catalunya han anat lligats a la llengua : “engegarem aquesta campanya per fomentar-la retolació en català de tots els establiments, el primer que hem fet és demanar a l'Ajuntament què fa, què fa en aquest camp. Encara esperem resposta, s'ho estan plantejant.”. I com a problema més general també ens parlen de la cohesió social que anteriorment hem esmentat : “, l'any 2000 comença a arribar a les grans onades d'immigració, sobretot de fora de l'estat espanyol. I això doncs crea una situació molt diferent i es veu que cal també treballar per la cohesió social. ”

Percepció i valoracions de la desafecció política:

Totes les persones entrevistades ens expressen sobre l'existència d'un descontentament o cansament de la gent per la política: “doncs llavors t'ho manifesta que n'estan farts, que ja veurem qui anirà a votar” (AV 1) ; “De no anar-hi perquè diuen, és igual! Guanyi el qui guanyi, ens foten igual i tant per tant, perquè hem d'anar a perdre el temps al matí allà” (AV 2); (Resposta a pregunta sobre el descontentament amb la política municipal) “Sí, hem anat a pitjor. Manresa està que fa fàstic.” (AV 3) ; “Quan no hi ha atacs directes i els governs de l'estat i quan som més contemporitzadors, la societat està més adormida.” (Òmnium).

Associacions de veïns

Sobre les valoracions que trobem d'aquesta situació, l'AV responen que aquesta situació de desafecció no els hi afecta directament, l'AV 1 afirma que aquesta situació no els afecta directament per les seves activitats: "No, aquí no ens afecta, diguéssim, o sigui aquí no perquè ja dic per tot lo que es tema activitats". En aquesta associació també ens afirma que la seva percepció és que la desafecció actual és major que fa 10 anys "Jo crec que fa 10 anys enrere la gent no es queixava tant dels polítics. Hi ha aquesta impressió de dir que han estat farts que no aniran a votar perquè no en volen saber res home, jo crec que fa bueno 10 o 20 anys. Potser jo crec que no es notava tant. No sé... Què no, no hi havia aquesta sensació". L'AV 3 afirma el mateix, però diu que el que sí que repercuteix és en la il·lusió per canviar les coses i també que en els polítics aquesta desafecció no els hi afecta: "Fa 15 anys que hi soc i veig que no hem millorat. Ho mantenim bé, tenim activitats, el que sigui, però tornar a aquella il·lusió que tenien abans la gent no l'hi veig.", "Bueno, preocupant per ells no, perquè mira, s'ho reparteixen igual."

A part de la desafecció política ens afirmen que perceben un canvi com a societat : "Abans la gent sortíem anàvem... Hi havia més pinya per tot... primera que l'ambient et coneixies més el veí, més a la gent del carrer. " (AV 2) ; "la gent canviarà. No sé què diuen, que hem canviat de pitjor. Quan hi havia poca atenció, poc companyerisme, ara és que n'hi ha menys. Jo ho veig així. Potser estic molt equivocada." (AV 3).

Òmnium

Sobre les valoracions que trobem d'aquesta situació, Òmnium afirma que és preocupant: "A nivell de societat, a nivell de país, no és bo, evidentment. Una cosa és que no estiguem implicats directament en els partits polítics, però sempre defensarem que hi ha d'haver una realització política i que als polítics hi ha d'haver una feina política,". Tanmateix, afirmen que la situació no és irreversible "És molt difícil que puguem estar mobilitzats en una societat constantment (...) que probablement això tornarà a passar, probablement. Per això passarà d'aquí a cinc anys, d'aquí a deu anys, l'any que ve, si hi ha un detonant, qui ho sap...".

Desconfiança dels polítics

Associacions de veïns:

Els polítics esdevenen un dels focus de la desconfiança. Els motius que expressen les AV són diversos.

En primer lloc, trobem que les AV afirmen que els polítics no fan el que res del que els hi diuen, i que els hi fan promeses o bé falses o exagerades.

- AV 1: “Bastant, bastant, exageren bastant ara no sabia dir quines coses, però ara me’n recordo que vam dir home! Això, el que estan dient això és impossible”
- AV 2: “Com passen per aquesta porta se’ns oblideu completament de tot. ; “Tot un totxo de deficiències, una memòria i els hi vam donar. Això l’any passat, no han fet d’aquella memòria, no han fet res.”
- AV 3: “Els que ens demanen, sí. Jo no vaig escoltar cap veritat perquè tot el que et diuen és mentida, com que t’ho prometen tot i després encara que surten no t’ho fan”

A més, també alguna AV es queixa de l’actitud d’algun polític “Quan vas en contra i de coses que passen als barris o els pressiones molt. S’emprenya.” (AV2).

En segon lloc, dues associacions ens afirmen que un dels problemes és que aquests depenen dels partits i que és més important la persona que el partit polític.

- AV 1: “Tampoc hi ha un líder carismàtic que diguem veus potser aquest ens ho solucionaria. Llavors ha arribat un punt que el que hi ha, doncs és desinterès”, “Però el partit no em va deixar fer-ho. Potser confiaríem més si votéssim ben bé a persones en comptes de partits.”
- AV 2: “Si si si una persona ha de ser, ha de ser bueno, a part de correguda que sigui activa i que escolti la gent i que escolti els veïns”, “Però va sortir un senyor del poble i va guanyar aquest senyor poble que no era de cap partit”

Finalment, també hi ha la sensació que aquests s'aprofiten de les associacions pels seus contactes : Així mateix, quan passi per aquesta porta i guanyis les eleccions i guanyar perquè veniu a vendre... com associació perquè coneixem tot el barri. (AV 2)

Desconfiança de les institucions:

Associacions de veïns:

Sobre les institucions hi ha dues principals queixes.

La primera és que l'Ajuntament no escolta a les diverses associacions de veïns:

- AV 1: (Resposta sobre si l'Ajuntament els escolta) "Home jo diria que no, que igual que qualsevol altre barri,"
- AV 2: "No sé si et va bé que t'ho expliqui l'ajuntament no ens escolta gaire, als veïns no ens escolten"
- AV 3: "No cal, perquè no ens escolta pas l'Ajuntament. Tu creus que tot el que ens han fet aquí al barri, que no sé si el coneixes, ens ha ampliat voreres de 4 metres, i, a més a més, que no són ni rectes"

Dins d'aquesta queixa totes les associacions de veïns ens afirmen que troben a faltar la Regidoria de barris que facilitava que tinguessin una persona d'interlocutora a l'Ajuntament i els Consells de districte on tenien un pressupost on podien proposar millores pel barri. L'AV 3 feia èmfasis sobretot en la importància de deixar-los participar per estar més satisfets: "Que ens deixéssim participar. Ja està almenys amb això, que ens deixéssim participar amb cada decisió que es prengui del barri." .

La segona les AV ens parlen de la incapacitat de les institucions de canviar la situació de Manresa. Sobretot assenyalant l'Ajuntament, ja que és l'administració amb la qual més contacte tenen:

- AV 1: "També tens coses que fa anys que estan pendents i no se solucionen, vull dir clar, també tens un desànim. O sigui nosaltres no estem aquí perquè pensem que l'ajuntament ens farà res."

- AV 2: “Qualsevol dia em trucaran aquí a mi per tenir una reunió per tenir les deficiències del barri i què? Tornaré a agafar el dossier, aquell que vam fer i li donaré. És això tornar a fer-ho. I no direm res més, perquè ho sabeu com està el barri, ja ho sabeu.”
- AV 3: “És el mateix problema. A més, a més, es repeteixen, no? Ara, últimament, es repeteixen els problemes. No és que no hi hagi de nous, no, però els entenc com que no els solucionem, doncs es repeteixen. “

A més també es queixen de la dificultat de dur a terme canvis i del gran nombre tant de tècnics com assessors:

- AV 2: “Ho presentàvem, ho portaven els tècnics, inviable! Hi havia el regidor (...) ho estudien al cap de 3 mesos. Tornem allà, hem estudiat això, no pot ser (...). Si jo tinc 15.000€. Jo sé el que puc fer, vosaltres amb 15.000€ no podeu fer res perquè infleu els pressupostos. “
- AV 3: “Perquè té molts tècnics al darrere, molts assessors. I jo entenc que no pot saber de tot. Comptant que tingui una mica de memòria i sàpiga parlar. Però ell és el que firma.”

En últim lloc, l'AV 1 també té queixes dirigides a la manca d'ajudes: “Llavors no hi ha polítiques d'ajudes, i clar que jo penso que la cosa ve molt per aquí. Ara mateix els cotxes. Si tu vols canviar el cotxe, ara t'hauries de gastar 40 mil euros amb un cotxe elèctric no?”. Com també de l'empitjorament de les condicions econòmiques “no tenen un futur econòmicament, encara que els agradi la feina, però econòmicament no es donarà una economia per viure una mica bé”.

Al llarg de l'anàlisi, podem veure com les Associacions de veïns tenen objectius enfocats a reivindicar millores del barri moltes enfocades en el millor manteniment, a part d'aquestes activitats una part molt important de la seva activitat són les activitats lúdiques que donen als seus socis. Pel que fa a la participació sobretot trobem que hi ha una manca de persones joves i novingudes que participi en l'organització i lideratge de les entitats. També observem que les persones que estan al càrrec de les organitzacions expressen el seu desig de trobar relleu en el seu càrrec, a causa del llarg període de temps que porten. En el que respecta la

mobilització veiem que les xarxes socials han esdevingut una eina clau. La relació d'aquestes amb l'ajuntament sol ser d'intermediari. No obstant això, trobem interessant que totes les persones que hem entrevistat promouen la participació electoral apartidista. La relació de les entitats amb la política es mostra distant, reivindicant que ells no es veuen supeditats per lògiques partidistes. Mostren preocupació sobre l'Ajuntament i polítics. També per un moment social on indiquen que hi ha un individualisme trempant. Per acabar, en el que respecta les percepcions de la desafecció ens expressen que veuen que les persones que els envolten mostren una actitud de desconfiança i cansament cap a les institucions i Ajuntament. A més, creuen que difícilment aquesta situació revertirà.

En el cas d'Òmnium tenen objectius més generals i es veuen supeditats a la junta nacional. L'objectiu que més reivindiquen és el de la llengua, duen també a terme activitats culturals per tal d'animar a les persones implicades a l'organització. No presenten queixes de la seva participació, ja que ens expressen que des de 2010 hi ha hagut un rejuveniment, especialment a la Junta. Això no obstant, les persones joves són majors de 30 anys. En l'acció d'Òmnium hem vist com reivindiquen la transversalitat. La seva relació amb la política en època electoral es limita a promoure el vot i fer pedagogia contra l'extrema dreta. La seva màxima implicació va ser amb la coalició de Junts pel Sí on si van promoure el vot. Pel que respecta la desafecció política mostren una gran preocupació. Malgrat això, és optimista pel que fa a la mobilització, ja que consideren que en un termini de temps indeterminat tornarà a haver-hi un detonant que la causarà.

5. Conclusions

5.1. Quin és el perfil sociodemogràfic de l'abstencionista a la ciutat de Manresa entre l'any 2015 - 2023?

Les dues hipòtesis com hem exposat a l'apartat 4.1 han quedat descartades. Tanmateix, a Manresa, en el període comprès entre 2015 i 2023, hem observat que existeixen dos patrons en la influència de les variables sociodemogràfiques sobre la desmobilització electoral. Primerament, el primer patró interessant emergeix de l'anàlisi de les eleccions catalanes del 2017 i del 2023 que mostren una mobilització entre les persones amb una posició social menys favorable a la participació electoral segons la literatura de l'abstenció.

D'altra banda, en altres eleccions com les catalanes del 2021, les municipals del 2019, i les generals del 2016 i del 2019, observem que les variables sociodemogràfiques influeixen en certa manera en la desmobilització de l'electorat. Encara que no totes les variables incideixen en totes les eleccions analitzades, és destacable que almenys dues variables tenen un impacte en la desmobilització en cadascuna d'aquestes eleccions, arribant a les municipals del 2019 que com hem explicat són les que s'apropen més a les nostres dues hipòtesis. Aquesta diversitat d'influències pot suggerir-nos que l'efecte de les variables sociodemogràfiques pot variar significativament segons el context polític específic de cada convocatòria electoral.

5.2. Quin és el paper de les entitats socials a Manresa en la mobilització política a Manresa? I quins efectes té la desafecció política sobre elles i quines percepcions tenen del fenomen?

Primerament, hem pogut observar que les Associacions de veïns no duen a terme una activitat molt polititzada, els problemes que reivindiquen no tenen una ideologia darrere. Ho observem sobretot quan reivindiquen sobretot millores pel que fa al manteniment del barri i eviten recolzar cap mena d'ideologia concreta. El que sí que veiem que poden arribar a mobilitzar a les persones a exercir el dret de vot. Un dels símptomes d'evitar la politització és el protagonisme de les activitats lúdiques per sobre de les activitats com l'organització o reivindicacions de problemes del barri. Tota funció mobilitzadora que puguin tenir és cap a un perfil sociodemogràfic limitat perquè ens expressen que no tenen dificultats per arribar a les persones joves o nouvingudes. En el que respecta Òmnium sí que observem que reivindiquen uns principis polítics com la llengua, el dret a decidir o la cohesió social. En aquest cas, sí que prenen partit amb uns principis. Encara que dins d'aquests principis reivindiquen la transversalitat de la seva entitat. En èpoques d'eleccions ens han expressat que obertament reivindiquen el vot contra l'extrema dreta i la participació electoral. Com ja hem esmentat amb la coalició de Junts pel sí van adoptar un paper actiu. Així doncs, observem que les entitats veïnals si que poden arribar a mobilitzar políticament però d'una manera més passiva incentivant el vot. En canvi, Òmnium, sobretot en el procés adopta una posició clara i activa en totes les eleccions, això si les eleccions del 2015 amb Junts pel Sí són el punt àlgid d'aquesta funció mobilitzadora.

En segon lloc, veiem com les associacions de veïns com Òmnium ens expressen que el context actual és de desmobilització i desafecció. És interessant veure que en totes les entitats ens expressen que s'han d'esforçar per incentivar la participació en l'entitat. A més a més, perceben un descontentament de les persones que les envolten. En concret, el veiem reflectit amb l'ajuntament i els polítics. En diverses entrevistes ens han expressat que aquest fenomen no l'havien percebut abans, ja que aquest cop el veuen més agreujat. Pel que fa a Òmnium mostren preocupació, però són més optimistes respecte a la reversibilitat de la situació, perquè ens expressen que és probable que existeix un altre moment de mobilitzacions quan hi

hagi un altre detonant. També, creiem interessant que algunes ens han expressat la seva preocupació sobre l'individualisme creixent com causant de la debilitat del teixit social. Aquesta preocupació podria anar relacionada amb una característica de la desafecció política.

En conclusió, veiem com totes les entitats exerceixen funcions mobilitzadores, encara que Òmnium veiem que adopta una funció més clara i convençuda. Pel que fa a la desafecció política veiem que totes les entitats la perceben i que sobretot en les associacions de veïns podríem observar efectes col·laterals com és la manca d'implicació en l'organització o la falta de gent jove.

6. Bibliografia

- Ajuntament de Manresa. (2023). *Resultats històrics d'eleccions*.
<https://eleccions.manresa.cat/historiques/>
- Anduiza Perea, E., & Bosch, A. (2004). *Comportamiento político y electoral / Eva Anduiza, Agustí Bosch*. Ariel.
- Centre d'Estudis d'Opinió. (2022). *Baròmetre d'Opinió Política (BOP)*.
<https://ceo.gencat.cat/ca/barometre/>
- Comissió Europea. (2023). *Opinión pública en la Unión Europea: Informe nacional España*. Publications Office.
<https://data.europa.eu/doi/10.2775/023515>
- Font, J. (1992). La abstención en las grandes ciudades, Madrid y Barcelona. *Reis*, 58, 123-139. <https://doi.org/10.2307/40183559>
- Generalitat de Catalunya. (2023). *Resultats electorals*. Processos electorals.
<http://eleccions.gencat.cat/ca/resultats-electorals/>
- INE. (2021a). *Atlas de distribución de renta de los hogares 2021*.
https://www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177088&menu=resultados&idp=1254735976608
- INE. (2021b). *Censo de población y viviendas*.
https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176992&menu=ultiDatos&idp=1254735576757
- Liñeira, R., & Vallès, J. M. (2014). Abstención diferencial en Cataluña y en la Comunidad de Madrid: Explicación sociopolítica de un fenómeno urbano / Differential Abstention in Catalonia and the Community of Madrid: A Socio-political Explanation of an Urban Phenomenon. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*. <https://doi.org/10.5477/cis/reis.146.69>

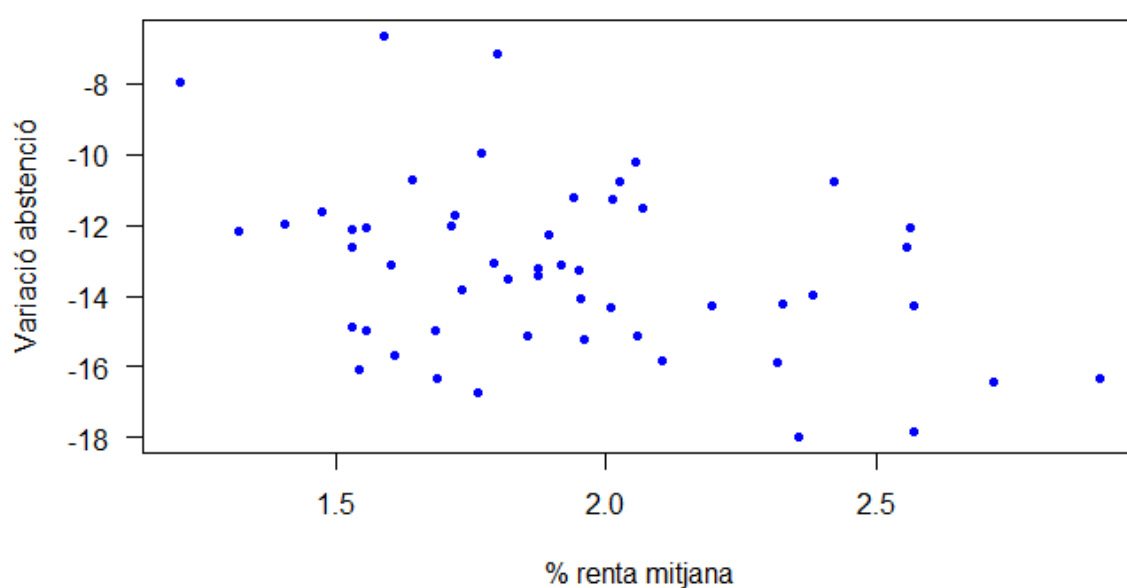
- Megías Collado, A., & Moreno, C. (2022). La desafección política en los países del entorno europeo español: ¿una actitud estable? *REIS: Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 179, 103-124.
- Norris, P. (1999). *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*. Oxford University Press, Incorporated.
<http://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?docID=3053220>
- Palacios Brihuega, I. (2016). *Los españoles y la calidad de la democracia* (2701 y 2790; Calidad de la democracia). CIS.
<https://libreria.cis.es/libros/los-espanoles-y-la-calidad-de-la-democracia/9788474767087/>
- Pateman, C. (2013). *Participation and democratic theory*. MTM.
- Ruiz Collantes, X. (2010). *Ciudadania i discursos de la desafecció política a Catalunya*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.
- Schumpeter, J. A. (2010). *Capitalism, socialism and democracy*. Routledge.
<http://www.dawsonera.com/depp/reader/protected/external/AbstractView/S9780203857090>
- Tanno, N. (2021). *El abstencionismo electoral en España, 1977-2019. Análisis agregado de datos electorales y análisis individual de encuestas*.
<https://openaccess.uoc.edu/handle/10609/129586>
- Tugas Vilardell, R. (2024, maig 11). *La participació cau als barris més independentistes i creix als menys independentistes*. Nació Digital.
https://naciodigital.cat/politica/participacio-prediu-resultats_1930991_102.html

Vallès, J. M. (2008). *Actituds polítiques i comportament electoral a Catalunya: Materials per a un debat social*. Direcció General de Participació Ciutadana.

7. Annexos

Gràfic 1:

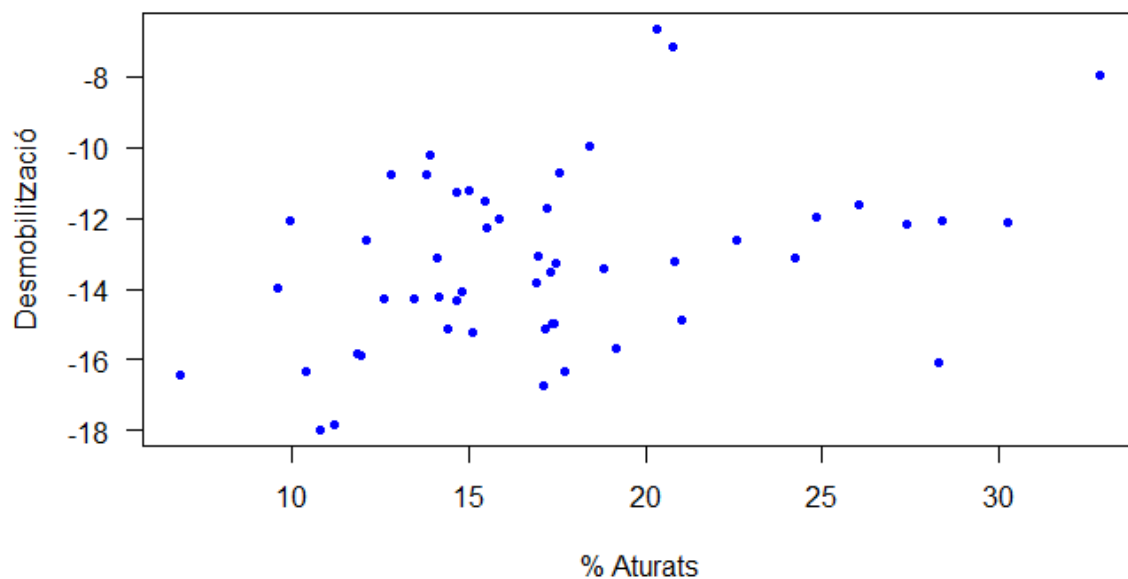
Desmobilització en funció del percentatge de renda mitjana a les seccions de Manresa a les eleccions generals de l'Abril del 2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021a ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 2:

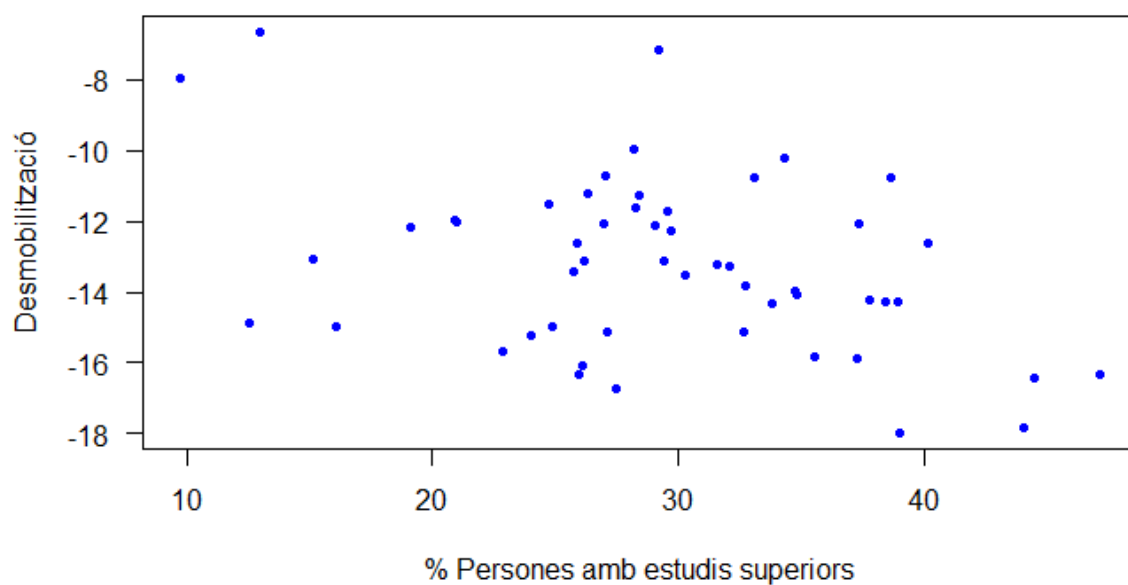
Desmobilització en funció del percentatge d'aturats a les seccions de Manresa a les eleccions generals de l'Abril del 2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 3:

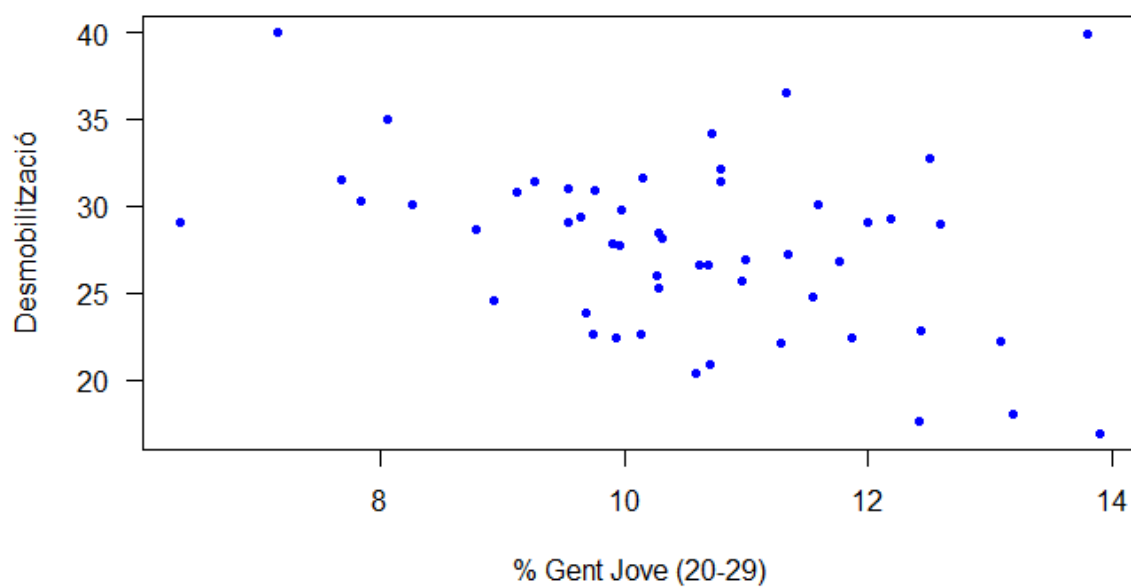
Desmobilització en funció del percentatge de persones amb estudis superiors a les seccions de Manresa a les eleccions generals de l'Abril del 2019

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 4:

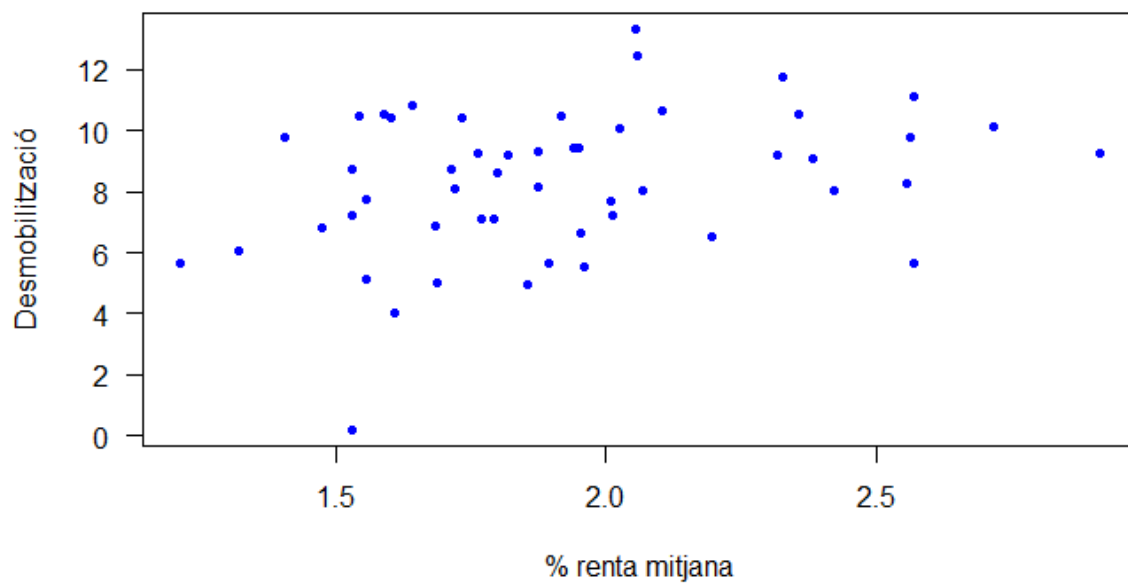
Desmobilització en funció del percentatge de persones joves a les seccions de Manresa a les eleccions Catalanes del 2021

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 5:

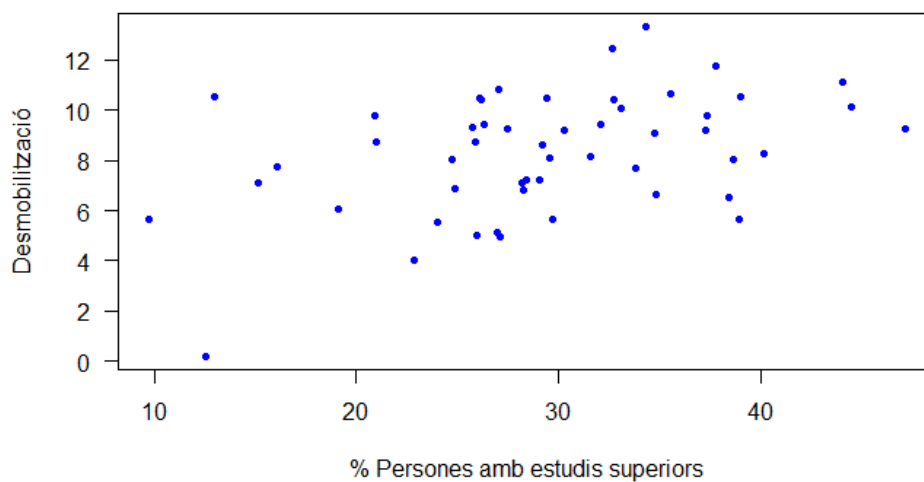
Desmobilització en funció del percentatge de renda mitjana a les seccions de Manresa a les eleccions generals del 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021a ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 6:

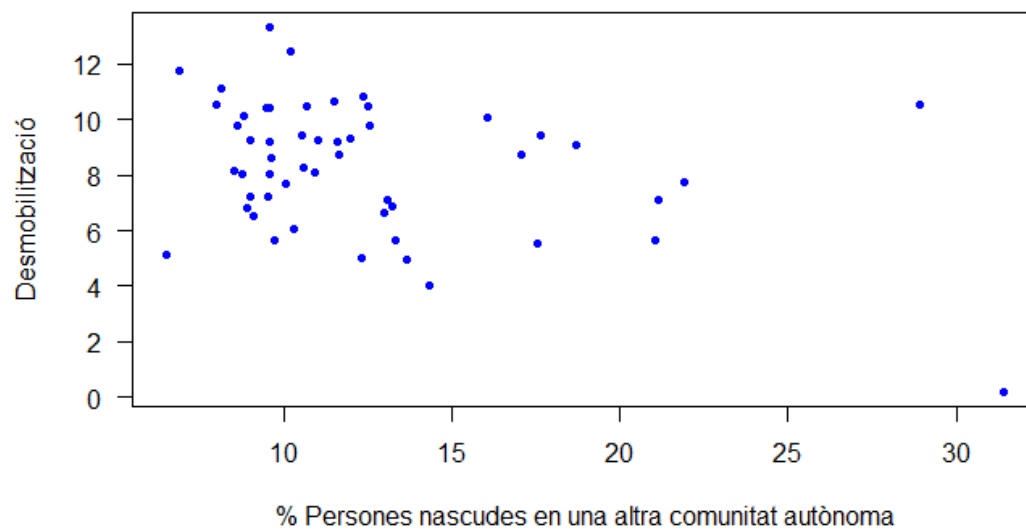
Desmobilització en funció del percentatge de persones amb estudis superiors a les seccions de Manresa a les eleccions generals del 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 7:

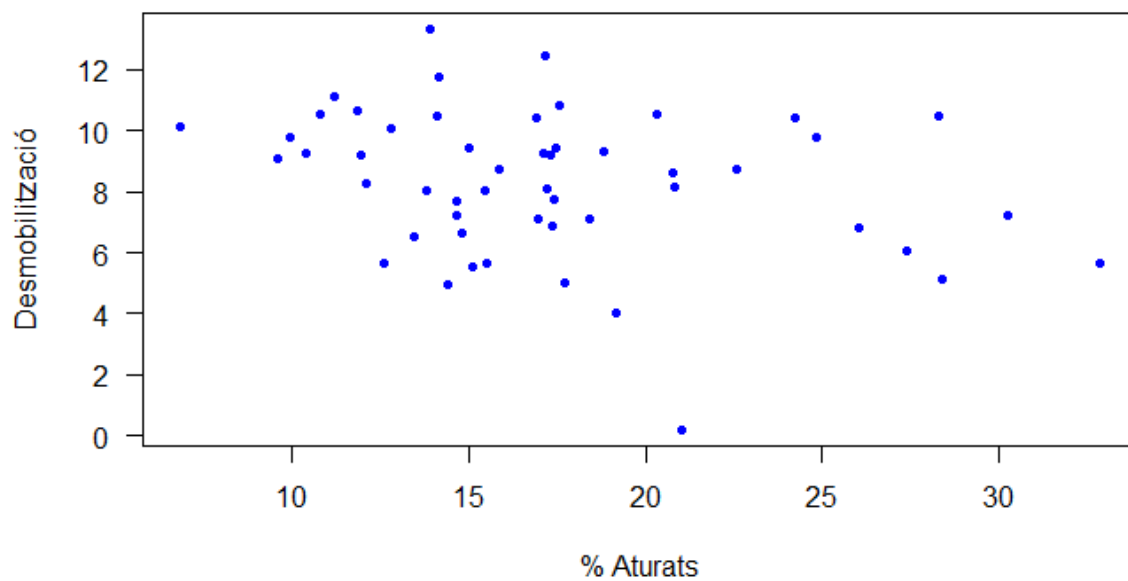
Desmobilització en funció del percentatge de persones nascudes fora de la comunitat autònoma a les seccions de Manresa a les eleccions generals del 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)

Gràfic 8:

Desmobilització en funció del percentatge de persones aturades a les seccions de Manresa a les eleccions generals del 2023

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de (INE, 2021b ; Generalitat de Catalunya, 2023)